

Dosarul nr. 2ra-762/22
2-19106239-01-2ra-26052022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – L. Lavric
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci

ÎNCHEIERE

06 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Gheorghi Maftai,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Gheorghi Maftai împotriva Ninei Bujeacu și Primăriei comunei Trușeni cu privire
la anularea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, anularea
deciziei Primăriei comunei Trușeni nr. 22/2 din 26 februarie 2007 și anularea
certificatelor de moștenitor,

împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a respins apelul declarat de Gheorghi Maftai și s-a menținut hotărârea din 25
martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a respins acțiunea
depusă de Gheorghi Maftai, ca fiind neîntemeiată,

constată:

La 24 iunie 2019, Gheorghi Maftai a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ninei Bujeacu și Primăriei comunei Trușeni cu privire la anularea
titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, anularea deciziei
Primăriei comunei Trușeni nr. 22/2 din 26 februarie 2007 și anularea
certificatelor de moștenitor.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 22 februarie 2007, în baza deciziei
Primăriei comunei Trușeni nr. 22/2 din 20 mai 1993, pe numele fratelui său
Vasile Maftai a fost eliberat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de
teren nr. XXX, iar la 14 martie 2007 titlul de autentificare a dreptului
deținătorului de teren nr. XXX în privința bunului imobil cu nr. cadastral XXX.

Reclamantul a menționat că, după decesul fratelui său, în baza certificatelor
de moștenitor legal nr. 99 și nr. 100 din 12 ianuarie 2016, proprietar al bunurilor
a devenit Nina Bujeacu, sora lui Vasile Maftai.

În opinia reclamantului, eliberarea titlurilor de autentificare a dreptului
deținătorului de teren nominalizate a avut loc cu grave încălcări, or, prin
testamentul din 18 aprilie 1967, YYY a testat toată averea sa lui Gheorghi Maftai.
Administrația publică locală intenționat a exclus acest testament din registrele

bunurilor imobile și a transmis bunurile imobile în proprietatea fratelui său Vasile Maței, iar la câteva zile de la eliberarea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, bunurile au fost înstrăinate unor terțe persoane.

Reclamantul Gheorghi Maței a solicitat prin cererea de chemare în judecată anularea deciziei Primăriei comunei Trușeni nr. 22/2 din 26 februarie 2007 în partea eliberării titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. XXX pe numele lui Vasile Maței, anularea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. XXX și nr. XXX pe numele lui Vasile Maței și anularea certificatelor de moștenitor nr. 99 și nr. 100 din 12 ianuarie 2016.

Prin hotărârea din 25 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghi Maței, ca fiind neîntemeiată (f.d. 75, 78-81).

La 07 aprilie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Gheorghi Maței a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de apel împotriva hotărârii din 25 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 82, 83).

Prin decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Gheorghi Maței și s-a menținut hotărârea din 25 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 125, 126-132).

În consolidarea soluțiilor prima instanță și instanța de apel au reținut că, prin acțiunea înaintată, reclamantul invocă nulitatea absolută a titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberate pe numele fratelui defunct Vasile Maței, a deciziei autorității publice locale în partea ce ține de eliberarea acestora și a certificatelor de moștenitor legal nr. 99 și nr. 100 din 12 ianuarie 2016 pe numele Ninei Bujeacu, invocând existența testamentului din 18 aprilie 1967, conform căruia YYY i-a testat toată averea, inclusiv terenurile sus-indicate. Însă, reclamantul nu a prezentat probe ce ar confirma cu certitudine că terenurile cu nr. cadastrale XXX (nr. vechi XXX) și XXX (nr. vechi XXX), amplasate în XXX, au aparținut cu drept de proprietate defunctei YYY.

Instanțele inferioare au notat că, potrivit hotărârii Parlamentului nr. 510a-XII din 19 februarie 1991 cu privire la Concepția reformei agrare și a dezvoltării social-economice a satului, în vederea reformei funciare, toate sectoarele de pământ care se aflau la acel moment în folosința individuală a cetățenilor, care nu depășeau 0,3 ha pentru o familie, au fost transmise gratuit în proprietate privată a acestora, iar prin Legea nr. 514 din 20 februarie 1991 a fost reformulat art. 82 din Codul funciar, fiind stabilită mărimea lotului de pământ de lângă casă repartizat persoanelor care locuiesc și lucrează în localitățile rurale, prevederile care au stat la baza deciziei de atribuire, inclusiv lui Vasile Maței a bunurilor imobile în satul XXX.

Deopotrivă, reclamantul nu a demonstrat că a acceptat succesiunea după decesul testatorului YYY, or, prin prisma art. 581 din Codul civil (în vigoare la data producerii faptului juridic), Gheorghi Maței urma să depună declarația de acceptare a succesiunii la organul notarial în termen de 6 luni de la deschiderea succesiunii, cu obținerea certificatului privind dreptul de succesiune, ceea ce nu a fost realizat de către acesta.

La 26 aprilie 2022, Gheorghi Maței a declarat recurs împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate

și a hotărârii din 25 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă acțiunea (f.d. 137-138).

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, suplimentar invocând că instanțele inferioare au interpretat în mod eronat legea materială.

În opinia recurentului, materialele cauzei denotă cert că, prin testamentul din 18 aprilie 1967, YYY i-a testat lui toată averea sa, însă, în pofida acestui fapt, administrația publică locală intenționat a exclus acest testament din registrele bunurilor imobile și a transmis bunurile imobile în proprietatea fratelui său Vasile Maței, iar la câteva zile de la eliberarea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, bunurile au fost înstrăinate unor terțe persoane.

La 26 mai 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților Nina Bujeacu și Primăria comunei Trușeni pentru notificare copia recursului declarat de Gheorghe Maței împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, explicându-le dreptul de a depune referințe asupra acestuia (f.d. 147).

Prin referința depusă la 04 iulie 2022, intimata Nina Bujeacu a solicitat considerarea recursului declarat de Gheorghe Maței împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău ca fiind inadmisibil, în temeiul art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Deși, conform avizelor de recepție a trimerilor poștale DS8006902787AS Primăria comunei Trușeni a recepționat la 31 mai 2022 copia recursului, aceasta nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs (f.d. 149-150).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinski v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan v. Republica Moldova, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea *inter alia* cauzele Marc Brauer v. Germania, 01 septembrie 2016, § 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac v. Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele Levages Prestations Servicii v. Franța, 25 octombrie 1996, § 40; Tricard v. Franța, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; Freitag v. Germania, 19 iulie 2007, § 37; Marc Brauer, 01 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele Tricard v. Franța, 10 iulie 2001, § 29; Nicolae Popa v. România, 09 decembrie 2014, § 16; Tence v. Slovenia, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele Ponomaryov v. Ucraina, 03 aprilie 2008, § 41; Ustimenko v. Ucraina, 20 octombrie 2015, § 47).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 23 februarie 2022. Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc cu numărul de ieșire 2991, copia deciziei motivate din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces pentru notificare la 05 aprilie 2022 (f.d. 133), însă, din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când

decizia instanței de apel a fost comunicată efectiv recurentului. Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);
- a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);
- b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;
- c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;
- d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept,

vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Gheorghi Maftei rezultă că acesta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea circumstanțelor faptice ale cauzei și transpunerea unor temeuri de drept.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Gheorghi Maftei nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*Doorson v. Olanda*, 26 martie 1996, § 67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Gheorghi Maftei nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Gheorghi Maftei a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „*Levages Prestations Services*” v. Franța, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §§ 48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea

echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher v. Cehia, cererea nr. 58580/00 din 11 aprilie 2005, §§ 65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Gheorghii Maftei împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Gheorghii Maftei împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas